

**3^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση Επιτροπών του ΟΗΕ
για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου**

«Μαθητές σε ρόλο Διπλωμάτη»

Οδηγός Μελέτης

**Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων
κατά των Γυναικών**

«Γυναίκα πρόσφυγας»

Πρόεδρος: Αποστολάκη Αναστασία

Αντιπρόεδρος: Ανδρέας-Βασίλειος Βρυώνης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Καλωσόρισμα Προεδρείου.....	2
2. Ιστορική επισκόπηση: ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και η Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών	4
3. Η Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών : ρόλος και αρμοδιότητες	4
4. Ορισμοί σημαντικών εννοιών	5
5. Τα άρθρα 5 και 9 της Σύμβασης	5
6. Ανάλυση του άρθρου 5 σύμφωνα με τη Γενική Σύσταση 32/2014 για τη Γυναίκα Πρόσφυγα	6
7. Ανάλυση του άρθρου 9 σύμφωνα με τη Γενική Σύσταση 32/2014 για τη Γυναίκα Πρόσφυγα	7
8. Διεθνής νομοθεσία για την προστασία της Γυναίκας Πρόσφυγα	8
9. Ερωτήματα	8
10. Ενδεικτικές πηγές για πρόσθετη μελέτη	8
11. Βιβλιογραφία	9

Επιμέλεια Οδηγού Μελέτης: Κουρτίδη Καλυψώ, Πενέκελη Γεωργία (ΜΡΔ 2018) και Μαναβη Κρυσταλλένια-Παναγιώτα, Δαλαμήτρα Μαρία-Αγορίτσα (ΜΡΔ 2017).

1. Καλωσόρισμα του Προεδρείου

Αγαπητοί συμμετέχοντες,

Είναι τιμή μας να σας καλωσορίσουμε στην 3η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση: «Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη» και συγκεκριμένα στην Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών. Στα πλαίσια της παρούσας επιτροπής θα κληθείτε να ασχοληθείτε με τα δικαιώματα των γυναικών και ειδικότερα της γυναίκας πρόσφυγα.

Κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων εκτός από το να ασχοληθείτε με το θέμα μας "Γυναίκα Πρόσφυγας" και να αναπτύξετε τις δεξιότητές σας στη διπλωματία και τη συνεργασία, θα θέλαμε να σας προσφέρουμε μία αξέχαστη εμπειρία η οποία θα σας βοηθήσει να κατανοήσετε τις διεθνείς δομές αλλά και να σας παρακινήσει να συνεχίσετε να ασχολείστε με τις διεθνείς εξελίξεις. Επιπλέον, θα εμπλουτίσετε τις γνώσεις σας σχετικά με τη λειτουργία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη διπλωματία. Ο Οδηγός Μελέτης που ακολουθεί συνιστά το βασικό σας εργαλείο, συνδυαστικά, βέβαια, με την προσωπική σας έρευνα επί του θέματος.

Μετράμε αντίστροφα να σας γνωρίσουμε από κοντά και ελπίζουμε να διαμορφώσουμε μαζί ένα μοναδικό τριήμερο, γεμάτο γόνιμες συνεργασίες, εποικοδομητικό διάλογο, θετική διάθεση και νέες φιλίες.

Καλή προετοιμασία και θα σας δούμε όλους εκεί!

Με εκτίμηση,

Αποστολάκη Αναστασία, Πρόεδρος

Βρυώνης Ανδρέας-Βασίλειος, Αντιπρόεδρος

2. Ιστορική επισκόπηση: ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και η Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) αποτελεί έναν παγκόσμιο διεθνή οργανισμό, που συστάθηκε από 51 ιδρυτικά κράτη (ανάμεσα στα οποία και η Ελλάδα) στο Σαν Φρανσίσκο στις 26 Ιουνίου του 1945 και τέθηκε σε ισχύ στις 24 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, μετά την κύρωση του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών από τα κοινοβούλια των κρατών μελών . Σήμερα αριθμεί 193 κράτη μέλη

Οι σκοποί του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών καταγράφονται στο άρθρο 1 του Χάρτη , με την παράγραφο 3 να εντάσσει σε αυτούς την *«ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας»*.

Η Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών προβλέπεται στη Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 1979 βασισμένη στους παραπάνω σκοπούς. Μεταξύ άλλων η Σύμβαση ορίζει την έννοια της διάκρισης κατά των γυναικών, καταδικάζει οποιαδήποτε μορφή διαχωρισμού, εξαιρέσης ή περιορισμού με βάση το φύλο και καλεί όλα τα κράτη μέρη να λάβουν δράση υιοθετώντας τα κατάλληλα μέτρα και προσαρμόζοντας τη νομοθεσία τους σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

3. Η Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών : ρόλος και αρμοδιότητες

Η Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών είναι ένα όργανο αποτελούμενο από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, υπεύθυνο για τον έλεγχο και την επίβλεψη της εφαρμογής της σχετικής Σύμβασης. Συγκροτείται από 23 επιστήμονες από όλο τον κόσμο που εξειδικεύονται στα δικαιώματα των γυναικών.

Οι χώρες που έχουν επικυρώσει την Σύμβαση (κράτη μέρη) είναι υποχρεωμένες να υποβάλλουν τακτικά εκθέσεις στην Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή των δικαιωμάτων που αυτή κατοχυρώνει. Κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεών της εξετάζει την έκθεση κάθε κράτους μέρους, κοινοποιεί τους προβληματισμούς της και αποστέλλει σε αυτά συστάσεις και «Παρατηρήσεις» με στόχο την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της Σύμβασης.

Σύμφωνα με το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης¹, η Επιτροπή έχει την εντολή:

- i. να λαμβάνει αναφορές από ιδιώτες ή ομάδες ατόμων που υποβάλλουν καταγγελίες για παραβιάσεις των δικαιωμάτων που προστατεύονται από τη Σύμβαση και
- ii. να διεξάγει έρευνα σε καταστάσεις σοβαρών ή συστηματικών παραβιάσεων των δικαιωμάτων των γυναικών.

Αυτές οι διαδικασίες είναι προαιρετικές και διατίθενται μόνο όταν το ενδιαφερόμενο κράτος μέρος τις έχει αποδεχθεί.²

¹ Το οποίο έχει επικυρωθεί και από την Ελλάδα

4. Ορισμοί σημαντικών εννοιών

- Πρόσφυγας: Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 , όπως αναθεωρήθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967, πρόσφυγας είναι ένα άτομο που βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής του ή του τόπου κατοικίας του, έχει δικαιολογημένο φόβο δίωξης για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ορισμένη κοινωνική ομάδα ή λόγω πολιτικών πεποιθήσεων και εξαιτίας αυτού του φόβου δίωξης αδυνατεί ή δεν επιθυμεί να απολαμβάνει την προστασία αυτής της χώρας ή την επιστροφή σ' αυτήν. Από τη στιγμή που ένας άνθρωπος χαρακτηρίζεται πρόσφυγας, τότε δικαιούται αμέσως ένα ειδικό διαβατήριο, με το οποίο έχει το δικαίωμα να ταξιδέψει ελεύθερα και νόμιμα σε κάθε μια από τις χώρες που έχουν υπογράψει τη Σύμβαση.³
- Άσυλο: Μέχρι να αναγνωρισθεί σε κάποιον νομικά η ιδιότητα του πρόσφυγα από μία χώρα, ο άνθρωπος αυτός μπορεί να βρίσκεται υπό το καθεστώς του «αιτούντος άσυλο». Τυπικά κάποιος φέρει την ονομασία του «πρόσφυγα» μόνο αφού ολοκληρώσει επιτυχώς τη διαδικασία αίτησης ασύλου. «Αιτών άσυλο» είναι κάποιος που έχει καταθέσει αίτηση για να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας και αναμένει την απάντηση.
- Ιθαγένεια: Ιθαγένεια ή υπηκοότητα ονομάζεται νομικά η ιδιότητα του πολίτη, για την ακρίβεια ο νομικός δεσμός του ατόμου με το κράτος στο οποίο ανήκει. Κάθε άνθρωπος αποκτά ιθαγένεια τη στιγμή που γεννιέται, κατά κανόνα την ίδια με έναν από τους γονείς του ή υπό προϋποθέσεις του τόπου γέννησής του. Αντίθετα όσον αφορά τον όρο ανιθαγένεια, πρόκειται για τη στέρηση της ιθαγένειας, σύμφωνα με την παραπάνω έννοια.

5. Τα άρθρα 5 και 9 της Σύμβασης

Άρθρο 5

Τα κράτη μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε:

α) Να τροποποιήσουν τα σχέδια και τα πρότυπα κοινωνικοπολιτιστικής συμπεριφοράς του άνδρα και της γυναίκας με σκοπό να φθάσουν στην εξάλειψη των προκαταλήψεων και των εθιμικών ή κάθε άλλου τύπου συνηθειών που βασίζονται στην ιδέα της κατωτερότητας ή της ανωτερότητας του ενός ή του άλλου φύλου ή στην ιδέα ενός στερεότυπου ρόλου των ανδρών και των γυναικών.

² <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CEDAW/Pages/Introduction.aspx>

³ Π. Νάσκου Περράκη και άλλοι, «Πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο», Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 2017

β) Να ενεργήσουν κατά τρόπο ώστε η οικογενειακή αγωγή να συμβάλει στην καλή κατανόηση ότι η μητρότητα είναι κοινωνική λειτουργία και στην αναγνώριση της κοινής ευθύνης του άνδρα και της γυναίκας στη φροντίδα για την ανατροφή των παιδιών και για την εξασφάλιση της αναπτύξεώς τους, εξυπακουομένου ότι το συμφέρον των παιδιών είναι ο πρωταρχικός όρος σε όλες τις περιπτώσεις.

Άρθρο 9

1. Τα κράτη μέρη παρέχουν στις γυναίκες δικαιώματα ίσα με εκείνα των ανδρών όσον αφορά τη απόκτηση, την αλλαγή και τη διατήρηση της υπηκοότητας. Εγγυώνται ιδιαίτερα ότι ούτε ο γάμος με έναν αλλοδαπό, ούτε η αλλαγή της υπηκοότητας του συζύγου κατά το γάμο δεν αλλάζει αυτόματα την υπηκοότητα της γυναίκας ούτε την καθιστά άπατρι ούτε την υποχρεώνει να πάρει την υπηκοότητα του συζύγου της.

2. Τα κράτη μέρη παρέχουν στη γυναίκα δικαιώματα ίσα με εκείνα του άνδρα όσον αφορά τη υπηκοότητα των παιδιών.

6. Ανάλυση του άρθρου 5 σύμφωνα με τη Γενική Σύσταση 32/2014 για τη Γυναίκα Πρόσφυγα

Σύμφωνα με την Επιτροπή, αλλά και με προηγούμενες γενικές συστάσεις της, τα Κράτη μέρη υποχρεούνται:

- i) Να διασφαλίσουν ότι οι γυναίκες δεν υφίστανται διακρίσεις κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου, αρχή που πρέπει να τηρείται από τη στιγμή της άφιξης στα σύνορα. Οι γυναίκες αιτούντες άσυλο δικαιούνται να απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους σύμφωνα με τη Σύμβαση· δικαιούνται να αντιμετωπίζονται κατά τρόπο που δεν εισάγει διακρίσεις και με σεβασμό και αξιοπρέπεια κάθε στιγμή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου αλλά και στη συνέχεια, μέσω της εξεύρεσης βιώσιμων λύσεων μόλις αναγνωριστεί το καθεστώς ασύλου από το κράτος υποδοχής. Το κράτος υποδοχής έχει ευθύνη απέναντι στις γυναίκες στις οποίες έχει χορηγηθεί άσυλο όταν πρόκειται να τις βοηθήσει, μεταξύ άλλων, να βρουν κατάλληλη στέγαση και ευκαιρίες απασχόλησης, παρέχοντας νομική, ιατρική και ψυχοκοινωνική υποστήριξη στις γυναίκες αυτές, προσφέροντας μαθήματα γλώσσας και λαμβάνοντας οποιοδήποτε άλλο μέτρο ώστε να διευκολυνθεί η ένταξή τους. Επιπλέον, οι γυναίκες αιτούντες άσυλο, των οποίων οι αιτήσεις ασύλου δεν έχουν γίνει δεκτές, πρέπει να απολαμβάνουν αξιοπρεπείς και αμερόληπτες διαδικασίες επιστροφής.
- ii) Να αξιολογήσουν τις αξιώσεις των γυναικών για άσυλο χωρίς προκαταλήψεις και στερεότυπες αντιλήψεις που βασίζονται στην κατωτερότητα ή την ανωτερότητα του κάθε φύλου, διότι τα στερεότυπα αυτά των φύλων επηρεάζουν το δικαίωμα σε μια δίκαιη, ηθικά και νομικά, διαδικασία ασύλου. Συνεπώς, οι αρχές ασύλου πρέπει να λάβουν μέτρα και προφυλάξεις ώστε να αποτρέψουν τη δημιουργία προτύπων που βασίζονται σε προκαθορισμένες έννοιες της βίας και των διώξεων λόγω φύλου.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η ευαισθησία προς το φύλο θα πρέπει να αντικατοπτρίζεται στις ρυθμίσεις και διαδικασίες υποδοχής, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές ανάγκες των θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης, εκμετάλλευσης, κακομεταχείρισης και βασανιστηρίων, καθώς και τις

ανάγκες διάφορων άλλων ιδιαίτερα ευάλωτων ομάδων γυναικών και κοριτσιών. Οι ρυθμίσεις υποδοχής πρέπει επίσης να βασίζονται στην αρχή της ενότητας της οικογένειας, ιδίως στο πλαίσιο των κέντρων υποδοχής. Κατά γενικό κανόνα, οι έγκυες γυναίκες και οι θηλάζουσες μητέρες, λόγω των ιδιαίτερων αναγκών τους, δεν πρέπει να κρατούνται. Όταν η κράτηση των γυναικών αυτών που αιτούνται άσυλο είναι αναπόφευκτη, απαιτούνται ξεχωριστές εγκαταστάσεις για την κάλυψη των αναγκών υγιεινής τους. Πρέπει ακόμα να προωθηθεί η χρήση γυναικών φυλάκων και δεσμοφυλάκων. Το προσωπικό στο οποίο έχει ανατεθεί να ασχολείται με γυναίκες κρατούμενες θα ήταν σκόπιμο να λαμβάνει εκπαίδευση σχετικά με τις ειδικές ανάγκες του φύλου και τα δικαιώματα των γυναικών. Σύμφωνα με τα άρθρα 1, 2, 5 (α) και 12 της Σύμβασης, η αδυναμία αντιμετώπισης των ειδικών αναγκών των γυναικών κατά τη διάρκεια της κράτησης και η διασφάλιση της δέουσας μεταχείρισης, θα μπορούσε να αποτελέσει διάκριση κατά την έννοια της Σύμβασης. Τέλος, προκειμένου να αποφευχθεί η βία κατά των γυναικών, απαιτούνται ξεχωριστές εγκαταστάσεις για κρατούμενους άνδρες και γυναίκες, εκτός εάν πρόκειται για οικογενειακές μονάδες.

7. Ανάλυση του άρθρου 9 σύμφωνα με τη Γενική Σύσταση 32/2014 για τη Γυναίκα Πρόσφυγα

Η Σύμβαση αποτελεί σημαντικό εργαλείο στις διεθνείς προσπάθειες που γίνονται για την πρόληψη και μείωση της ανιθαγένειας, επειδή επηρεάζει ιδιαίτερα τις γυναίκες και τα κορίτσια σε σχέση με δικαιώματά τους. Η Σύμβαση απαιτεί πλήρη προστασία και εφαρμογή της ισότητας των γυναικών σε ζητήματα εθνικότητας. Η ιθαγένεια είναι ο νομικός δεσμός μεταξύ ενός ατόμου και ενός κράτους και είναι κρίσιμη για την εξασφάλιση της πλήρους συμμετοχής του ατόμου στην κοινωνία. Η εθνικότητα είναι επίσης απαραίτητη για τη διασφάλιση της άσκησης και απόλαυσης άλλων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος εισόδου και μόνιμης διαμονής στην επικράτεια ενός κράτους, αλλά και την επιστροφή στο εν λόγω κράτος από το εξωτερικό. Συνεπώς, το άρθρο 9 της Σύμβασης είναι ουσιώδες για την άσκηση και την πλήρη απόλαυση των δικαιωμάτων των γυναικών. Ενώ τα ανθρώπινα δικαιώματα πρέπει να απολαμβάνονται από όλους, ανεξάρτητα από την εθνικότητα, στην πράξη η εθνικότητα είναι συχνά η βασική προϋπόθεση για την απόλαυση των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Χωρίς εθνικότητα, τα κορίτσια και οι γυναίκες υπόκεινται σε πληθώρα διακρίσεων ως γυναίκες και ως μη υπήκοοι ή ανιθαγενείς.

Το άρθρο 9, παράγραφος 1, απαιτεί από τα Κράτη μέρη να εξασφαλίσουν ότι ούτε ο γάμος με έναν αλλοδαπό, ούτε η αλλαγή της ιθαγένειας από τον σύζυγο κατά τη διάρκεια του γάμου αυτόματα αλλάζει την εθνικότητα της συζύγου, την καθιστά απάτριδα ή την αναγκάζει να αποκτήσει την ιθαγένεια του συζύγου. Οι γυναίκες μπορούν να γίνουν απάτριδες μόνο εξαιτίας νομοθεσιών και πρακτικών που εισάγουν διακρίσεις και οι οποίες ορίζουν, για παράδειγμα, ότι η ιθαγένεια της γυναίκας αυτόματα χάνεται με το γάμο με έναν αλλοδαπό ή ότι ο σύζυγός της αλλάζει εθνικότητα, γίνεται άπατρις ή πεθαίνει, ή ότι ο γάμος της τελειώνει με διαζύγιο.

Το άρθρο 9 (2) της Σύμβασης απαιτεί από τα συμβαλλόμενα κράτη να διασφαλίσουν ότι οι γυναίκες και οι άνδρες έχουν ίσα δικαιώματα να παραχωρήσουν την εθνικότητά τους στα παιδιά τους. Μη εκπλήρωση από τα κράτη μέρη των υποχρεώσεών τους βάσει του άρθρου 9 (2) , τοποθετεί τα παιδιά τους σε κίνδυνο ανιθαγένειας. Εθνικοί νόμοι που χορηγούν την εθνικότητα

βάσει μόνο της εθνικότητας του πατέρα παραβιάζουν το άρθρο 9 (2) και μπορούν να καταστήσουν τα παιδιά ανιθαγενή.

8. Διεθνής νομοθεσία για την προστασία της Γυναίκας Πρόσφυγα

Είναι γεγονός πως οι γυναίκες πρόσφυγες προστατεύονται πολυπλεύρως από ένα ποικιλόμορφο νομοθετικό πλαίσιο.

Αρχικά, όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω, υπάρχει η Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW) που εγκρίθηκε το 1979 για την ενίσχυση των διατάξεων των υφιστάμενων διεθνών πράξεων με στόχο την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών και την επίτευξη της ισότητας των φύλων. Μέχρι σήμερα έχει επικυρωθεί από 183 κράτη⁴. Επιπλέον, η Παγκόσμια Διάσκεψη για τις Γυναίκες στο Πεκίνο του 1995 περιελάμβανε στρατηγικούς στόχους για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων των ένοπλων συγκρούσεων στις γυναίκες.

Από την άλλη πλευρά, το διεθνές δίκαιο για τους πρόσφυγες είναι ο κλάδος του δικαίου που ασχολείται με τα δικαιώματα και την προστασία των προσφύγων. Οι βασικές αρχές του δικαίου για τους πρόσφυγες ορίζονται στη Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων και στο Πρωτόκολλό του του 1967, που ορίζει τον γενικό ορισμό του πρόσφυγα και εγγυάται στους πρόσφυγες ορισμένα δικαιώματα ειδικά για το καθεστώς τους. Άλλα σημαντικά μέσα περιλαμβάνουν τα περιφερειακά μέσα για τους πρόσφυγες, το Καταστατικό της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) και τα συμπεράσματα της εκτελεστικής επιτροπής της (ExCom). Αν και το φύλο δεν αναφέρεται ρητώς στο προσφυγικό δίκαιο, είναι ευρέως αποδεκτό ότι ο ορισμός του πρόσφυγα, όταν ερμηνεύεται σωστά, καλύπτει τις αξιώσεις που σχετίζονται με το φύλο.

9. Ερωτήματα

1. Ποια μέτρα και στρατηγικές πρέπει να ληφθούν για τη φροντίδα και ομαλότερη κοινωνική ένταξη των γυναικών στις χώρες υποδοχής;
2. Πώς μπορούν οι χώρες να μειώσουν τα κοινωνικά φαινόμενα του σεξισμού και της ξενοφοβίας στα κέντρα υποδοχής και φιλοξενίας προσφύγων;
3. Ποιοι φορείς μπορούν να συμβάλουν στην ενδυνάμωση των γυναικών προσφύγων και με ποιους τρόπους;

10. Ενδεικτικές πηγές για πρόσθετη μελέτη

- i) http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=3&DocTypeID=29 (Αναφορές των Κρατών Μελών)
- ii) Μηχανή αναζήτησης σχετικά με την υπογραφή και κύρωση διεθνών συνθηκών για τα ανθρώπινα δικαιώματα από τα κράτη του κόσμου: <http://indicators.ohchr.org/>

- iii) <https://www.amnesty.gr/news/press/article/20177/gynaikes-prosfyges-antimetopes-me-ekmetalleysi-kai-sexoyaliki-parenohlisi>
- iv) <http://www.unhcr.gr/nea/syria-emergency/artikel/f7ef6f85fef7d893cbbf1f2f249f7854/145000-gynaikes-prosf.html>
- v) http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=26288
- vi) <https://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/General/Geneva1951faq.pdf>

11. Βιβλιογραφία

- Π. Νάσκου Περράκη και λοιποί, «Δικαιώματα του ανθρώπου: Ερωτήσεις και απαντήσεις», Εκδόσεις UNESCO (διαθέσιμο στον ιστότοπο <http://ihu-gr.academia.edu/ParoulaNaskouPerraki/Books>)
- <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CEDAW/pages/cedawindex.aspx>
- <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CEDAW.aspx>
- <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CEDAW/Pages/Recommendations.aspx>
- <http://www.ungei.org/02.pdf>
- Convention and Protocol relating to the Status of Refugees, Geneva, Switzerland: Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), Communications and Public Information Service, 1967
- Convention and Protocol relating to the Status of Refugees, Geneva, Switzerland: Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), Communications and Public Information Service, 1967
- Convention on Certain Questions Relating to the Conflict of Nationality Laws. The Hague, 12 April 1930. Full text. Article 1, "It is for each State to determine under its own law who are its nationals..."
- Παρασκευή Νάσκου-Περράκη, *Δικαιώματα του Ανθρώπου: Παγκόσμια και Περιφερειακή Προστασία*, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2016
- Π. Νάσκου Περράκη και άλλοι, «Πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο», Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 2017
- Π. Νάσκου Περράκη, [«Το Έργο της Επιτροπής για την εξάλειψη κάθε μορφής διακρίσεων κατά των γυναικών» \(1998\).](#)